

Nicolae Purcărea s-a născut pe 13 decembrie 1923 în Șcheii Brașovului. Atras de ideile promovate în Frățiile de Cruce în perioada studiilor, se înscrie și activează în această organizație. Convingerile sale ideologice vor fi motivul primei arestări, în 1942, la doar 18 ani. Va primi o condamnare de 15 ani, însă este eliberat în 1944, după ce trece prin închisorile din Brașov, Văcărești, Pitești și Alba Iulia. În 1945 reușește să dea admiterea la Academia Comercială din Brașov, însă este urmărit constant de Siguranță și reținut în repetate rânduri din 1945 până în 1947. Înțelegând pericolul unei noi arestări și a unei noi condamnări, Nicolae Purcărea fugă în munții Argeșului, unde se alătură grupului de partizani condus de Dumitru Apostol. În 1949 este arestat, iar în 1950 este trimis la penitenciarul din Pitești. Intră în procesul de reeducare pe 6 decembrie 1950, iar în vara anului 1951 este transferat la Canal. Revine la Pitești în 1952, fără a ști că procesul de reeducare fusese oprit, așteptând reînceperea torturilor. În același an este mutat la penitenciarul din Gherla, unde îl va avertiza pe un deținut să se ferească de studenții reeducați, fapt pentru care va fi trimis la izolare vreme de câteva luni. Este eliberat în 1956, însă primește domiciliu obligatoriu pentru doi ani la Lătești, în Bărăgan. Se căsătorește un an mai târziu, dar este rarestat în 1958 și închis în diferite colonii de muncă, precum și la penitenciarul de la Aiud.

Eliberat în 1964, a trăit la Brașov, în casa părintească, dedicându-se sculpturii în lemn, deprinsă în detinție. A devenit unul dintre cei mai apreciați sculptori de inspirație populară din România și își va scrie memoriile din lungii ani de detinție politică la 90 de ani. Moare la Brașov, pe 25 septembrie 2015.

Copertă:

Asgn

Illustrații:

Andrei Mănescu

Sursa ilustrații:

Memorialul Închisoarea Pitești

Fortul 13 – Jilava

Studiu introductiv:

Alin Mureșan

Note:

Lucian Vasile

Corectură:

Tudor Călin Zarojanu

DTP:

Valentin Dan

Ediție îngrijită de Mănăstirea Diaconești

© Manuscris, 2017

Manuscris

Str. Negru Vodă 30

Pitești, Argeș, România

0774 651 257

edituramanuscris.ro

NICOLAE PURCĂREA

URLĂ HAITA...

Pitești, Canal, Gherla, Jilava, Aiud

STUDIU INTRODUCTIV

Alin Mureșan

MANU
SCRIS
EDITURA

Pitești / 2017

F

Frățiile de Cruce (FDC) – 9, 10, 11, 43, 50, 51, 52, 60, 72, 74, 90, 116, 153, 187, 256, 257, 258, 262, 270, 272, 279, 280, 282, 289, 299

G

GAS (Gospodărie Agricolă de Stat) – 31, 119, 180, 181, 182, 183, 284
Greva studențească, Cluj – 61

M

Ministerul de Interne – 16, 18, 27, 32, 129, 193, 277, 281, 283, 287, 303
Mișcarea Legionară – 7, 8, 9, 14, 16, 17, 49, 53, 59, 64, 101, 102, 107, 109, 116, 141, 143, 144, 163, 175, 176, 218, 250, 253, 254, 255, 256, 279, 282, 290

N

Nazism – 254, 290, 295
NKVD (Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne URSS) – 277

P

Partidul Național Liberal – 20, 59, 265, 267, 272
Partidul Național Țărănesc – 17, 20, 59, 60
Pitești, fenomen (experiment) – 23, 24, 29, 46, 104, 106, 108, 113, 114, 116, 117, 118, 121, 127, 129, 130, 135, 136, 138, 148, 149, 150, 155, 156, 161, 163, 174, 184, 194, 215, 221, 224, 241, 247, 250, 251, 253, 255, 281, 285, 286, 291

R

Revoluția din 1989 – 240, 272
Revoluția din Ungaria – 190, 303, 304
Scânteia – 20, 216
Securitate / Direcția Generală a Securității Poporului – 13, 25, 29, 30, 32, 34, 37, 63, 72, 75, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 94, 98, 101, 110, 116, 117, 121, 135, 157, 162, 170, 174, 178, 188, 203, 219, 221, 258, 269, 271

U

Uniunea Națională a Studenților din România / UNSR – 17, 59
Uniunea Tineretului Comunist / UTC – 289

Cuprins

STUDIU INTRODUCTIV
Nicolae Purcărea – fragmente de viață și de dosare / 7
ALIN MUREȘAN

URLĂ HAITA...

PARTEA I
Banditule, ai trădat marea cauză a demascării!
A fost posibil? / 43
„Tiparul” meu natal / 46
Prima confruntare cu viață / 51
Lagărul de la Caracal / 55
Student la Academia Comercială / 59
În munți: grupul „Dumitru Apostol” / 69
Pitești / 89
Canalul Dunăre – Marea Neagră / 118
Gherla / 127
La Securitatea din Codlea / 155
Eliberarea / 159
Dumnezeu există! / 162

PARTEA A II-A
Taina „bucuriilor de spumă”
Bărăgan – Domiciliu obligatoriu la Lătești / 169
Lagărul de la Culmea. Periprava / 190
Revolta de pe vas / 196
Jilava / 200
Aiud / 209
În libertate – Pitești după Pitești / 221
De la suferință la creație / 223

ADDENDA
„Sunt, Doamne, copt pentru cules...” / 229
FĂRÂME DE CUVÂNT DIN TEXTE DE ȘI DESPRE AUTOR

Note / 253
Index / 315

PARTEA ÎNTÂI

***Banditule, ai trădat
marea cauză a demascării!***

*Povestea mea, crâmpeie din ea, nu e numai a mea.
Au îndurat-o toți cei care, ca și mine,
au ridicat glas și poate și armă împotriva
satanicei orânduirii comuniste
ce pusese stăpânire pe biata noastră țară...*

A fost posibil?...

Târziu, mai bine-zis la sfârșitul vieții, am încercat să aştern din amintiri o viață de multe ori pusă sub semnul întrebării „a fi sau a nu fi“ din pricina „haitei“ ce mă sfâșia. Rupea din sufletul meu puținul pe care tot încercam să-l clădesc; căci voiam să înalț un edificiu spiritual înaintea căruia lumea să se opreasă, să scoată pălăria și să spună: „Da! A fost un om!“...

Am fost un ostaș credincios, devotat și dăruit unui singur crez, unui singur ideal. Iar de am căzut, rog pe toți cei cărora le-am greșit să mă ierte – am conștientizat căderea, am dus crucea (și o duc încă), m-am ridicat și, pe biata mea mărțoagă, am purces mai departe... Am îndrăznit să mă scutur, să inspir adânc, să înfrunt toate – „toate“ însemnând păcate, ispite, patimi – și să privesc zările care undeva, peste nouri, peste neguri, îmi surâdeau, mă așteptau. Cât de greu este să treci prin pădurea cu fiare sălbatrice, să străbați muntele suferinței și apoi să simți cum mlaștina deznașejdii te cuprinde! Căci aşa e viața luptătorului... Nu lupți pentru tine. Lupți pentru crezul tău, pentru țara ta, vorba poetului Radu Gyr:

*Nu pentru-o bucată de rumenă pâine,
Nu pentru pătule, nici pentru pogone,
Ci pentru văzduhul tău liber de mâine
Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!*

Sunt un exponent al generației de la 1948, generație crescută în spiritul „Frăților de Cruce“², care aşa a înțeles rostul vieții sale: să își ia crucea și să o ducă, adică să meargă pe coordonatele neamului, să îl iubească pe Dumnezeu și să se jertfească pentru neamul său.

Scru, dar pana mea preferată nu este condeiul, ci dalta. Cu ea, cu dalta, am scris în lemn durerea, zbuciumul, sensibilitatea, spiritualitatea și geniul poporului român. Cu ea mi-am găsit

libertatea. Cuvintele mele sunt sărace, nu pot reda pe de-a-ntręgul trăirile, zbaterile și mai ales teroarea psihică, mult mai grea decăt cea fizică. Transformarea omului în contrariul lui, spălarea creierului nu sunt elemente senzaționale, înfățișate aici pentru a da lucrării efecte gazetărești, ci sunt realități dureroase, pe care toți cei trecuți prin moara comunistă au trebuit să le îndure.

În moara comunistă, care funcționa cu precizia pedagogiei lui Makarenko³, omul ajutat de om turna alți oameni, pentru a-i măcina, pentru a scoate un alt fel de oameni, care, trecuți prin moară – adică prin frig, foamete, groază – devineau mutilați sufletește, nu mai puteau fi ceea ce și-ar fi dorit să fie. Îți trebuia un ideal puternic ancorat în Dumnezeu, în rugă și în nădejde, ca să poți rezista.

Scriu pentru cei care mă vor citi, să se opreasă o clipă, să se coboare în adâncul sufletului lor și să cugete întrebându-se: „A fost posibil?...”

Scriu pentru ca generațiile ce vor veni să știe că în alte vremuri, copii crescute în frică de Dumnezeu și dragoste de neam și-au dat viața pentru apărarea altarului și a etniei de care aparțineau.

Noi, români, ne-am zbătut, am fost cetate de care s-au lovit toți năvălitori, am luptat pentru a ne păstra credința și a ne îndeplini misiunea noastră istorică: aceea de a crea cultură și civilizație la gurile Dunării. Blestemul etniei noastre a fost cel geografic, căci suntem așezăți în coasta tuturor năvălitorilor, la poarta de Răsărit a Europei. Este un miracol că după atâtea năvăliri poporul nostru nu s-a frânt.

Și iată că în secolul care tocmai s-a încheiat a trebuit să străbatem, să îndurăm apocalipsa comunistă cu toate supliciile ei. Spun apocalipsa, pentru că a trebuit să gustăm până peste margini paharul iadului, să ne luptăm cu fiara dezlanțuită care este omul, să răbdăm bestialitatea acestui aşa-zis „om”, mlaștina deznađejdii să ne înghită până la cumplita disperare, teroarea să devină mijloc coercitiv de a ne convinge, iar ura, principiul conducător al

unei ideologii satanice care voia supremăția biologicului în toată amăraciunea lui. Căci dacă până acum toți năvălitori râvniseră numai bunurile materiale ale neamului, năvălirea comunistă, pe lângă desprierea de tot și de toate, ne voia și sufletul, încercând transformarea omului în neom.

Frica și bătaia, ruperea relațiilor sociale, suspiciunea și delația, infometarea, înlănțuirea și transformarea omului în animal au fost metode de constrângere a ființei umane spre a o preface în contrariul ei.

A fost greu până ce totul a început să se rostogolească; mai pe urmă, oprire n-a mai fost...

* *

„Urlă haită”... A urlat sub Carol al II-lea⁴, prin toată camarila lui. A urlat sub mareșul Antonescu⁵, prin Eugen Cristescu⁶ și toată clica lui. Apoi a urlat prin comuniști. Disperată era haita și stri-gătul ei înfricoșat, căci sfârteca Piteștiul, Gherla și toate temnițele țării, Canalul și săntierele de exterminare. Urla prin locotenentul Avădanei⁷: „Banditule, ai trădat marea cauză a demascării!”. Iar după '89, prin degradarea morală și materială, urla neputin-cioasă, dar urla, sfâșiind tot ce putea. Erau tari de urlau sau...?

„Urlau” pentru că prea adânc se sfredelise în năravurile rele ale societății; urlau pentru că aşa li s-a ordonat; urlau pentru că aceasta le era concepția: să urle pentru a putea stăpâni. Urlau pentru a-și arăta vigilența și ura. „Urlă haită” în încercarea fără izbândă a laboratoarelor comuniste de a ne șterge din istorie ca entitate etnică, de a ne strangula, ca să nu-L mai putem mărturisi pe Dumnezeu, de a ne umili ca neam, strigându-ne: „Să nu credeți că sunteți eroi! Istoria o vom scrie aşa cum vrem noi!”...

Sunt în haită, de aceea sunt puternici. Urlă fiindcă au venit pe tancuri, urlă pentru a băga spaima în oameni. Teroarea, frica,

spaimă... „Urlă, tovarășe, și fi vigilent, căci prin vigilență vom duce lupta de clasă!“ Și iarăși: „Tovarăși... să urlați, să urlați, să urlați!“... „Urlă haita“. E o atenționare pentru toți cei care se consideră legitimați să atace Biserica și neamul din care fac parte, pentru toți cei ce se socotesc îndreptățiti să se credă exponenții unei generații, dar care nu știu ce este ocara, umilința, suferința, crucificarea, deznădejdea. Se cred grozavi, se umflă în pene, se socot mari, dar o singură bătă dată pe spate îi vindecă de emfaza preaplinului eului lor, căci în umilință și suferință se vede omul cât este de neputincios, dar și cât poate fi de valoros, de prețios.

„Urlă haita“ și, spre disperarea mea, va mai urla încă multă vreme. Generații întregi vor trebui purificate. Până atunci, vom fi nevoiți să suportăm Piteștiul după Pitești, căci haita tot va urla.

De ce Pitești? Pentru că în cartea trăirii noastre sub comuniști, Piteștiul va rămâne cea mai neagră pagină, cea mai pătată filă de istorie, rușinoasă dar adevărată, despre concepția comunistă, despre om și societate. O „beznă de tuci“ așternută peste neamul românesc în ceasul suirii sale pe cruce, cum scrie poetul Radu Gyr:

*Ne-au mai rămas doar visele albastre
 – Zbor de scântei peste bezne de tuci –
 Și nopțile astea atât de sihastre,
 Izbavă în ceasul suirii pe cruci.*

„Tiparul“ meu natal

Omul este un produs al spațiului și al timpului în care s-a născut, a trăit, a dat roade și apoi s-a dus. Altfel spus, este un fruct al „tiparului natal“, al „matricei stilistice“ în care a trăit, după cum spune Blaga⁸.

Spațiul în care m-am născut eu: Șcheii Brașovului, așezare românească veche, cu o specificitate aparte și un destin propriu.

La marginea cetății, pe văile și dealurile dintre Tâmpa și Ghirău – așezare pierdută în negura istoriei – s-au descoperit destule urme dacice. Loc cu o populație omogenă, cu ocupări bine definite: pe de o parte crescători de animale, cărăuși, lucrători în industria casnică și comerț, iar pe de altă parte meseriași și funcționari publici, angajați în slujba cetății. Spațiu cu o tradiție proprie, brodată în jurul bisericilor, care au polarizat și au dirijat aspirațiile spirituale și naționale ale românilor din Șchei. Spiritual, Biserica a fost factor cultural (prima școală românească, primele tipărituri românești), iar național ea s-a aflat într-un permanent conflict cu stăpânirea asupratoare, Imperiul Austro-Ungar. Material: oameni săraci, care trudeau din greu, harnici, iuți la treabă (și la bătaie), cu simțul neguțătoriei, făloși și cu o incredere accentuată în forțele proprii. Întreprinzători: de la Pietrele lui Solomon în jos, până în Prund, zeci de mori mici de apă măcinau grâul adus de cărăuși. Crescătorii de vite (vaci și oi) dădeau Șcheiului izul unei așezări rurale. Femeile din Șchei lucrau în industria casnică, făcând țoale și vestitele „găitane“ (șnururi negre din care se coseau bumbi și impletiturile dulamelor ofișerilor din Imperiul Austro-Ungar). O parte din locuitori erau cărăuși. Plecau cu căruțele pline la Galați și Brăila și aduceau pește. Alții, cu poștalioanele, băteau drumul Vienei, al Varșoviei, Odessei, Kievului și, bineînțeles, al Galațiului și Bucureștiului, ducând cu ei mostre ale industriei brașovene în devenire. Vremea în care Brașovul și-a lăsat amprenta asupra istoriei este consemnat în hrisoave, atât în privința urmelor dacice, cât și în cea a relațiilor lui cu Kievul și cu domnitorii Țării Românești, care se refugiau adesea aici.

Timpul în care m-am născut: se sfârșise primul război mondial, visul cel mare al românilor de a înfăptui o Românie Mare se realizase, dar în rest era haos. Pe plan social: clase bine determine, dar cu țărani și muncitori săraci și debusolați, cu intelectuali fie bogăți, fie săraci. Pe plan politic: partide democratice, dar,

ca și azi, prima interesul de partid, apoi țara. Și dacă Marea Unire se înfăptuise, totuși, în plan sufletesc, sudura, unirea, omogenizarea spirituală a românilor lăsa de dorit.

Acestea au fost timpul și spațiul în care am apărut în viață. Era o iarnă grea, cu omăt cât cuprinde, în noaptea de Sfântul Andrei a anului 1923. Și fiindcă se schimbase calendarul, am apărut înregistrat la primărie pe 13 decembrie 1923. Bucurie mare în casa părintilor mei, dar întrebări și mai mari: cum să-i punem numele, Andrei sau Nicolae? Cum pe strada noastră era un Andrei cu dar mare al beției, toată familia a protestat: „Cum să-i punem numele lui Andrei bețivul?“. Dar spiritele s-au potolit repede și toți s-au învoit să-mi spună Nicolae.

Și iată-mă: mic, slab, bolnăvicios, dând semne că trăiesc! La vîrsta de doi ani, din cauza unei infectii osoase, doctorii au hotărât să îmi taie toate degetele. Noroc că mama și o mătușă s-au împotravit, altfel rămâneam infirm toată viața, iar gingășile din lemn pe care le făuresc astăzi ar fi așteptat mult și bine, căci mâinile mele nu le-ar mai fi putut ciopli.

Copilăria s-a scurs, cu zburălniciile ei, prin grădinile și poienele Șcheiului, care ne ademeneau cât era ziua de mare. O bucată de pâine unsă cu ceva și fructele culese de prin grădini erau de ajuns pentru a potoli foamea copilului neastâmpărat de atunci.

În anul 1936, viața mea a luat o dublă cotitură: pe de o parte, am făcut infecție la o ureche – o infecție banală, care însă m-a ținut ani de zile numai prin spitale, cu operații peste operații; iar pe de altă parte, m-am dăruit unui crez care a determinat destinul meu în viață.

Am început atunci să învăț și să înțeleg că fac parte dintr-un neam, că peste toate zbaterile personale, frământările neamului din care fac parte sunt cele mai importante înaintea lui Dumnezeu și a celorlalte națiuni și că Dumnezeu a hărăzit neamului nostru un destin pe care trebuie să îl ducă, cu jertfe și împliniri, spre lumina cerească. Am început să înțeleg că însemni ceva, că poți

deveni ceva, că reprezinenți ceva în măsura în care tu, ca individ, te dăruiești, te jertfești – dacă e cazul – pentru eternizarea neamului, că a fi român înseamnă a te da țării, a fi ostaș în slujba ei.

În 1936, la Liceul „Andrei Șaguna“, unde învățam, o pleiadă de profesori tineri a împrospătat corpul didactic. Printre ei, Ion Faur⁹ și Bodogaie – amândoi profesori de religie, Jean Bordeianu¹⁰ – secretar, Iorgu Gane – profesor de română, Nicoară – profesor de istorie, precum și alții dascăli, toți legionari. Și pentru că domnul Faur era din Râșnov și locuia la noi, la noi se întâlneau aproape toți profesorii. Nu știam că țineau ședințe legionare, dar ne plăcea ceea ce auzeam: țara, neamul românesc și credința în Dumnezeu. Cel mai mult ne plăcea cântecul. Eram copii, eu și fratele meu, dar eram numai ochi și urechi la tot ce se discuta, iar când în Prund (Piața Unirii de azi) mărșăluia vreun grup de legionari, alergam ca după fanfara militară. Tare ne plăcea! Azi pot spune cu hotărâre: cântecul a fost elementul determinant în aderarea mea la Mișcarea Legionară.

A venit apoi anul 1937, cu moartea lui Moța și Marin în Spania¹¹; 1938, cu asasinarea Căpitanului¹²; septembrie 1939, cu jertfele celor 260 de legionari uciși în toată țara¹³. Sfârșitul anului 1937 și începutul lui 1938, cu alegerile, m-au prins la Cluj, într-o clinică. Unchiul meu, Alexe Scurtu, student la medicină, făcea practică acolo. El mi-a adus cărticica de cântece legionare și cu ea îmi alinam durerile pricinuite de tratamentul la ureche. În februarie 1940 mă aflam la Spitalul Mârzescu vechi, internat într-un salon vecin cu cel al profesorului Nae Ionescu¹⁴, despre care știam multe. Însă nu puteam însă să îl deranjez, căci un polițai făcea permanent de pază la ușa lui.

În același an am intrat la Liceul Comercial din Brașov. Un unchi al nostru, director finanțier la Primărie, îi spusește tatei: „Pe băiat să-l dai la Liceul Comercial, că, dacă termină, găsește repede post de contabil!“... Nici gând de facultate la acea vreme!